

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060202

DOM
2014-03-03
Stockholm

Mål nr
M 5700-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2013-05-23 i mål nr M 1187-12, se bilaga A

KLAGANDE

A C Aktiebolag

Ombud: T W

MOTPARTER

1. Statens Geotekniska Institut
2. Länsstyrelsen Västra Götalands län
3. Samhällsbyggnadsnämnden i Ale kommun
4. Göteborg Vatten
d
5. Gryaab AB
6. J A
7. J A
8. M A
9. E A

Dok.Id 1129071

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

10. L A

11. E E M

12. M E A

13. T E

14. M E

15. B F S

16. C H

17. J H

18. E J

19. L J

20. I J

21. E K

22. R K

23. R-M K

24. C-M

25. R M

26. T P

27. B S

28. G S

29. K S

30. H-G S

31. T S

32. T S

33. H S

34. B S

35. I T

36. G U

37. P U

38. G W

Ombud för 6-18, 20-26 och 28-38 L J
och B S

SAKEN

Ansökan om tillstånd till fortsatt och utökad drift av befintlig industri för tillverkning av smörjfett m.m.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på det sättet att villkor 5 ska ha följande lydelse.

Oljeavskiljare ska vara försedda med larm för oljenivån samt oljeavskiljare för dagvatten även med backventil eller automatisk avstängningsventil.

**YRKANDEN OCH INSTÄLLNINGAR I MARK- OCH MILJÖ-
ÖVERDOMSTOLEN**

A C Aktiebolag (bolaget) har yrkat att villkor 5 i mark- och miljödomstolens dom ska ändras och ha följande lydelse.

Oljeavskiljare ska vara försedda med larm för oljenivån samt oljeavskiljare för dagvatten även med backventil eller automatisk avstängningsventil.

Statens geotekniska institut och Länsstyrelsen i Västra Götalands län

har i yttranden anfört i huvudsak att behov av backventil för oljeavskiljare för spillvattennätet saknas.

B S m.fl. har anfört att de inte motsätter sig klagandens yrkande om ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har till stöd för överklagandet anfört i huvudsak följande. Mark- och miljödomstolen har föreskrivit som villkor att alla oljeavskiljare i den nu tillståndsgivna verksamheten ska vara försedda med backventiler. Bolaget godtar ett villkor om att backventil eller automatisk avstängningsventil ska finnas för oljeavskiljare för dagvatten. Kravet på backventil eller automatisk avstängningsventil för oljeavskiljaren för dagvatten har i målet framförts av Länsstyrelsen för Västra Götaland och Göteborg Vatten. Uppställt krav har endast avsett oljeavskiljaren för dagvatten, vilken har förbindelse/utlopp till Göta älv. En backventil/avstängningsventil skulle då förhindra bräddning och därmed utsläpp av olja till Göta älv i händelse av onormalt höga vattenstånd i älven. Den tillståndsgivna verksamhetens andra oljeavskiljare renar processavloppsvattnet innan det ansluts till spillvattennätet för vidare transport till Gryaabs reningsverk i Göteborg. Denna oljeavskiljare har ingen förbindelse med Göta älv och påverkas således inte av höga vattenstånd i älven. Skäl saknas således att förse andra än oljeavskiljare för dagvatten med backventil. Såvitt bolaget kan förstå har mark- och miljödomstolen närmast av förbiseende uppställt det generella kravet på backventil för alla befintliga och framtida oljeavskiljare i

verksamheten utan att beakta de faktiska förhållandena i förevarande fall och berörda remissinstansers yttranden.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen delar bolagets bedömning, som ingen av motparterna motsatt sig, att villkor 5 kan ändras i enlighet med bolagets yrkande. Överklagandet ska därför bifallas och villkor 5 ha den lydelse som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2014-03-31

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Lars Borg, tekniska rådet Anna-Lena Rosengården samt hovrättsråden Håkan Åberg och Eyvor Helmenius, referent.

Föredragande har varit Ulrika Agerskans.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-05-23
meddelad i
Vänersborg

Mål nr M 1187-12

SÖKANDE

A C Aktiebolag

Ombud: T W

SAKEN

Ansökan om tillstånd till fortsatt och utökad drift av befintlig industri för tillverkning av smörjfett mm

Avrinningsområde: 108 N: 6422832 E: 325670

Verksamhetskod: 24.10 och 63.10

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen, som godkänner den till ansökan fogade miljökonsekvensbeskrivningen, meddelar A C Aktiebolag tillstånd enligt miljöbalken att vid bolagets befintliga anläggning inom fastigheten X i Ale kommun,

- dels fortsätta driften av befintlig verksamhet och utöka denna för tillverkning av smörjfett m.m. intill en total mängd av 18 000 ton per år,

- dels nyttja egen, befintlig kajanläggning i Göta älv i anslutning till industrianläggningen för bolagets verksamhet.

Mark- och miljödomstolen förordnar att tillståndet enligt 22 kap 28 § första stycket miljöbalken får tas i anspråk utan hinder av att domen inte har vunnit laga kraft.

Verksamheten enligt detta tillstånd ska ha satts igång senast den 31 december 2016.

Bolaget ska till tillsynsmyndigheten anmäla när tillståndet tagits i anspråk respektive när verksamheten tas i drift.

Dok.Id 222819

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänersborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 09:00-16:00

För tillståndet ska gälla följande slutliga villkor.

1. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor ska anläggningen och verksamheten – inklusive åtgärder för att minska vatten- och luftföroreningar samt andra störningar för omgivningen – utformas och bedrivs i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget uppgett eller åtagit sig i målet.
2. Innan nya produkter, som innehåller för verksamheten nya kemiska ämnen, tas in i produktionen ska information lämnas till tillsynsmyndigheten. Informationen ska innehålla uppgifter om miljöegenskaper som nedbrytbarhet, toxicitet och bioackumulerbarhet samt om vilka miljömässiga överväganden som gjorts inför valet av produkt.
3. Kemiska produkter, brandfarliga varor och farligt avfall samt övrigt avfall och färdiga produkter ska vara väl märkta samt hanteras på sådant sätt att risk för förorening av mark och vatten inte föreligger samt inte medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.
4. Lagringsplatser utomhus för flytande kemiska produkter och farligt avfall ska vara invallade eller utformade så att minst summan av den största använda behållarens volym och tio procent av övriga använda behållares volym kan innehållas.
5. Oljeavskiljare ska vara försedda med larm för oljenivån samt med backventil.
6. Ventiler, anslutningar, pumpar och annan från läckagesynpunkt känslig utrustning ska senast ett år efter det att denna dom i denna del vunnit laga kraft vara försedda med spillskydd.
7. Utloppet från cisterngården ska vara stängt och dagvatten som samlas inom invallningen får avledas först sedan det konstaterats att dagvattnet inte är förorenat av spill eller läckage.

8. Dagvattenbrunnar ska vara märkta. Absorptionsmedel samt anordning för att snabbt täta dagvattenbrunnarna ska finnas lätt tillgängliga och användas vid spill.
9. Vid lossning av råvaror från båt ska anslutningsslangen alltid vara bevakad av personal från bolaget och möjlighet till kommunikation med fartygets nödstopp ska finnas.
10. Bolaget ska senast tre månader efter det att denna dom i denna del vunnit laga kraft lämna uppdaterade rutiner gällande förebyggande åtgärder mot oavsiktliga utsläpp i samband med hantering av råvaror och produkter i verksamheten till tillsynsmyndigheten. Aktuella rutiner ska finnas tillgängliga och väl synliga på respektive arbetsställe i anläggningarna.
11. System för uppsamling och omhändertagande av släckvatten ska finnas.
12. Bolaget ska senast sex månader efter det att denna dom i denna del vunnit laga kraft till tillsynsmyndigheten lämna förslag på åtgärder och tidplan för att minska risken för utsläpp vid översvämningar samt för hur en förbättrad släckvattenhantering bör utformas.
13. Skulle problem med lukt uppstå för omgivningen till följd av verksamheten får tillsynsmyndigheten föreskriva de villkor som behövs för att åtgärda problemen.
14. Buller från anläggningen ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än,
 - 50 dB(A) dagtid (kl. 07.00-18.00),
 - 45 dB(A) kvällstid (kl. 18.00-22.00) samt lördag, söndag och helgdag (kl. 07.00-18.00),
 - 40 dB(A) nattetid (kl. 22.00-07.00).

Momentana ljud nattetid (kl. 22.00-07.00) får inte överstiga 55 dB(A) vid bostäder utanför industriområdet.

Kontroll ska ske genom immissionsmätning eller närfältsmätning i kombination med beräkning. Kontroll ska ske med intervall som tillsynsmyndigheten bestämmer. Närfältsmätning i kombination med beräkning eller immissionsmätning ska utföras enligt de mätstrategier som anges i Naturvårdsverkets remissversion från 2005 av ”Metod för immissionsmätning av externt industribuller” eller de riktlinjer som kan komma i dess ställe samt i övrigt i enlighet med vad som anges i Naturvårdsverkets remissversion från 2009 ”Mål för begränsning av Externt Industribuller, Handbok till Naturvårdsverkets Allmänna Råd om externt industribuller”.

15. Bolaget ska fortlöpande arbeta för att minimera avfallsmängderna samt vidta de åtgärder som behövs för att främja återanvändning och återvinning. Resultatet av detta arbete ska redovisas årligen i miljörapporten.
16. För avledande av avloppsvatten och utsläpp av dagvatten ska följande utsläppsmängder gälla.
 - a. Föroreningsmängden i det utgående *processavloppsvattnet* får inte överstiga följande värden.
 - pH 6,5 – 11
 - Zink 0,5 kg/år
 - Opolära alifatiska kolväten 21,5 kg/årProvtagning ska ske minst tre gånger per år och proverna ska analyseras av ackrediterat laboratorium.
 - b. Föroreningsmängden i det utgående *dagvattnet* till Göta älv får inte överstiga följande värden.

Zink 15 kg/år alt. 0,6 mg/l

Opolära alifatiska kolväten 50 kg/år alt. 2,5 mg/l

Provtagning ska minst ske kvartalsvis/fyra gånger per år vid genomströmning i oljeavskiljaren och proverna ska analyseras av ackrediterat laboratorium.

17. Ett förslag till reviderat program - i vilket beskrivs hur besiktning och kontroll, såsom utsläppskontroll med angivande av mätmetod, frekvens och utvärderingsmetod, ska ske av verksamheten och utsläpp från denna - ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast fyra månader efter det att denna dom vunnit laga kraft.
18. Bolaget ska i god tid innan verksamheten upphör till tillsynsmyndigheten redovisa en plan för avhjälpande av eventuella miljöskador och andra återställningsåtgärder. I planen ska anges hur mark- och vattenområden, grundvatten, byggnader och anläggningar ska undersökas med avseende på förekomst av föroreningsskador från verksamheten samt hur riskbedömning ska utföras. Undersökningar och eventuella åtgärder ska planeras och genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten.

Bolaget ska även anmäla avslutande av del av verksamheten till tillsynsmyndigheten. Myndigheten får därvid vid behov begära att bolaget ger in en plan för avhjälpande m.m. enligt ovan.

Mark- och miljödomstolen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att meddela villkor om

- a) förebyggande åtgärder mot oavsiktliga utsläpp i samband med hantering av råvaror och produkter (villkor 10);
 - b) åtgärder för att minska risken för utsläpp vid översvämningar samt för hur en förbättrad släckvattenhantering bör utformas (villkor 12);
 - c) kontroll av verksamheten samt av utsläpp och påverkan från denna.
-

BAKGRUND

A C Aktiebolag (bolaget) är ett kemiskt processföretag som tillverkar smörjfett för både den svenska och utländska marknaden. Bolaget har produktion i Sverige, Nederländerna, Frankrike och USA. Bolaget tillverkar och paketerar smörjfeltsprodukter åt beställare, såsom oljebolag och distributörer av oljeprodukter. Produkterna säljs sedan av beställarna i detaljistledet, för användning inom bl.a. industri, automation och elektronik.

Bolagets verksamhet, med tillhörande mindre kajanläggning, är belägen cirka tre mil norr om Göteborg på fastigheten X i Ale kommun. Fastigheten ligger mellan järnvägen, riksväg E 45 och Göta älv.

Bolaget har producerat smörjfett vid anläggningen i Nol sedan år 1981. Till följd av växande efterfrågan ansökte bolaget år 2001 om tillstånd till utökning av produktionsmängden från 6 000 ton till 12 000 ton. Tillstånd härtill beviljades av dåvarande miljödomstolen genom domar den 16 november 2001 och den 8 december 2005 i mål M 55-01. Enligt bolaget har efterfrågan sedan dess fortsatt att öka och den tillståndsgivna tillverkningsmängden kommer därför inom en snar framtid inte att vara tillräcklig.

Denna ansökan avser nu en ansökan om tillstånd till fortsatt och utökad verksamhet vid bolagets befintliga anläggning, med tillhörande kajanläggning, i Nol, Ale kommun. Ansökan avser en ökning av produktionsmängden smörjfett från 12 000 till 18 000 ton per år.

TIDIGARE BESLUT

Bolaget har i ansökan redogjort för gällande tillstånd och kontrollprogram för verksamheten enligt följande.

Bolagets verksamhet prövades ursprungligen av länsstyrelsen enligt miljöskyddslagen (1969:387) den 28 april 1980, inför anläggandet av ny fabrik för smörjfelts-tillverkning, vilken togs i bruk år 1981.

Vänersborgs tingsrätt, miljödomstolen, har genom dom den 16 november 2001 i mål M 55-01 lämnat bolaget tillstånd enligt 9 kap miljöbalken till befintlig verksamhet vid bolagets industrianläggning i Nol, för tillverkning av smörjfett m.m. intill en total mängd av 12 000 ton per år samt till nyttjande av egen kajanläggning. Domstolen beslutade i domen att uppskjuta det slutliga fastställandet av villkoren för verksamhetens utsläpp av vatten till Ryaverket och dagvatten till Göta älv. Prövotiden avslutades genom miljödomstolens dom den 8 december 2005 i samma mål M 55-01 då slutliga och de nu gällande villkoren för vattenavledningen föreskrevs.

För verksamheten gäller förordning (1998:901) om verksamhetsutövarers egenkontroll, vilken bl.a. innebär att bolaget löpande genomför riskanalyser för spill, läckage av kemiska produkter och brandfaror. Verksamheten följer ett av tillsynsmyndigheten fastställt kontrollprogram.

ANSÖKAN

Yrkanden

A C Aktiebolag yrkar, såsom bolaget slutligen bestämt sin talan, att mark- och miljödomstolen lämnar bolaget tillstånd enligt 9 kap miljöbalken att, vid bolagets befintliga anläggning inom fastigheten X i Ale kommun,

- dels fortsätta driften av befintlig verksamhet och utöka denna för tillverkning av smörjfett m.m. intill en total mängd av 18 000 ton per år,

- dels nyttja egen, befintlig kajanläggning i Göta älv i anslutning till industrianläggningen för bolagets verksamhet.

Vidare yrkar bolaget att mark- och miljödomstolen förordnar att tillståndet enligt 22 kap 28 § första stycket miljöbalken får tas i anspråk utan hinder av att domen inte har vunnit laga kraft.

Förslag till villkor för den miljöfarliga verksamheten

Bolaget har lämnat följande förslag till villkor

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget uppgett eller åtagit sig om inte annat framgår av nedanstående villkor.
2. Kemiska produkter, brandfarliga varor och farligt avfall samt övrigt avfall och färdiga produkter ska vara väl märkta samt hanteras på sådant sätt att risk för förorening av mark och vatten inte föreligger samt inte medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.
3. Lagringsplatser utomhus för flytande kemiska produkter och farligt avfall ska vara invallade eller utformade så att minst summan av den största använda behållarens volym och tio procent av övriga använda behållares volym kan innehållas.
4. Innan nya produkter, som innehåller för verksamheten nya kemiska ämnen, tas in i produktionen ska information lämnas till tillsynsmyndigheten. Informationen ska innehålla uppgifter om miljöegenskaper som nedbrytbarhet, toxicitet och bioackumulerbarhet.
5. Utloppet från cisterngården ska normalt sett vara stängt och dagvatten som samlas inom invallningen ska avledas under kontrollerade former sedan det konstaterats att dagvattnet inte är förorenat av spill eller läckage.
6. Oljeavskiljare ska vara försedda med larm för oljenivån.
7. Dagvattenbrunnar ska vara märkta. Absorptionsmedel samt anordning för att snabbt täta dagvattenbrunnarna ska finnas lätt tillgängliga och användas vid spill.

8. Vid lossning av råvaror från båt ska anslutningsslangen alltid vara bevakad av personal från bolaget och möjlighet till kommunikation med fartygets nödstopp ska finnas.

9. System för uppsamling och omhändertagande av släckvatten ska finnas.

10. Buller från anläggningen ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än,

- 50 dB(A) dagtid (kl. 07.00-18.00),

- 45 dB(A) kvällstid (kl. 18.00-22.00) samt lördag, söndag och helgdag (kl. 07.00-18.00),

- 40 dB(A) nattetid (kl. 22.00-07.00).

Momentana ljud nattetid (kl. 22.00-07.00) får inte överstiga 55 dB(A) vid bostäder utanför industriområdet.

Om ovan nämnda begränsningsvärden skulle överskridas ska tillsynsmyndigheten underrättas härom och utredning påbörjas. Senast tre månader från det att överskridandet konstaterats ska tillsynsmyndigheten informeras om vilka åtgärder som tekniskt och ekonomiskt är möjliga att vidta för att förhindra fortsatt överskridande av värdena och inom vilken tid som dessa åtgärder i sådant fall kan utföras.

Kontroll av bullernivåerna ska ske så snart det har skett sådana förändringar i verksamheten att ökade bullernivåer kan befaras eller när tillsynsmyndigheten anser att det är sakligt befogat.

Tillsynsmyndigheten bemyndigas att på begäran av bolaget pröva och medge avvikelser från villkoret.

11. Bolaget ska fortlöpande arbeta för att minimera avfallsmängderna samt vidta de åtgärder som behövs för att främja återanvändning och återvinning. Resultatet av detta arbete ska redovisas årligen i miljörapporten.

12. För avledande av avloppsvatten och utsläpp av dagvatten ska följande utsläppsmängder gälla.

Föroreningsmängden i *det utgående processavloppsvattnet* får inte överstiga följande värden.

pH	6,5 – 11
Zink	0,5 kg/år
Opolära alifatiska kolväten	21,5 kg/år

Provtagning ska ske tre gånger per år och proverna ska analyseras av ackrediterat laboratorium.

Om ovan nämnda värden överskrids ska tillsynsmyndigheten snarast underrättas härom. Senast två månader från det att överskridandet konstaterats ska tillsynsmyndigheten informeras om vilka åtgärder som avses att vidtas för att förhindra fortsatt överskridande av värdena och inom vilken tid som dessa åtgärder kommer att utföras.

Föroreningsmängden i *det utgående dagvattnet* till Göta älv får inte överstiga följande värden.

Zink	15 kg/år alt. 0,6 mg/l
Opolära alifatiska kolväten	50 kg/år alt. 2,5 mg/l

Provtagning ska ske kvartalsvis/fyra gånger per år vid genomströmning i oljeavskiljaren och proverna ska analyseras av ackrediterat laboratorium.

Om ovan nämnda värden överskrids ska tillsynsmyndigheten snarast underrättas härom. Senast två månader från det att överskridandet konstaterats ska tillsynsmyndigheten informeras om vilka åtgärder som avses att vidtas för att förhindra fortsatt överskridande av värdena och inom vilken tid som dessa åtgärder kommer att utföras.

13. Ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten.

Av bolagets ansökan framgår sammanfattningsvis följande

Lokalisering och omgivningsförhållanden

Verksamhet är belägen på fastighet X i Ale kommun. Fastigheten gränsar i väster till Göta älv med ett ungefärligt avstånd på 50 m. Söderut ligger en verkstad och ett bostadshus medan verksamheten i norr gränsar mot ängsmark, ägd av bolaget.

Längs med den östra tomtgränsen avskärmas fastigheten av järnväg och E45. Söder om verksamheten, ca 80 m från fastighetens östra del och ca 130 m från processdelen, ligger närmaste bostadshus. Inom 200 m från verksamheten finns det ca 20 hushåll. Nols centrum är beläget ca 400 m nordost om fastigheten. I samband med att väg och järnväg genomgått en upprustning har en ny in- och utfart norr om fastigheten byggts. Den aktuella verksamheten ger upphov till en liten störning för den närmaste omgivningen och bostadsområde. Järnväg och E45 utgör barriärer för störningarna avseende buller och lukt mot närmaste bostadsområde.

Fastigheten är flack och utgörs, förutom av industribyggnader och kontor, av asfalterade ytor och gårdsplan. Närmast älven finns naturmark i form av vassruggar, gräs, träd och buskar och norr om industribyggnaderna finns ängsmark.

Enligt Statens geotekniska institut (SGI) finns risk för skred längs med delar av Göta älv. Den berörda fastighetens markstabilitet bedöms dock vara god. I en geoteknisk undersökning utförd av SGI år 2002 konstateras att stabiliteten även kan anses god vid en ökad markbelastning.

Oljeföreningar från tidigare verksamhet finns i marken. Tidigare rapporterade mätningar visar visserligen förhöjda halter olja i grundvattnet, men det framgår även att någon betydande transport av föreningar till Göta älv inte sker. Markföreningarna har inte ansetts fordra några åtgärder, men skulle schaktning eller andra markarbeten i framtiden bli aktuellt inom området måste dessa förhållanden beaktas.

Enligt gällande detaljplan beslutad den 7 juni 1939 samt översiktsplan (Ale ÖP 07) antagen av kommunfullmäktige den 24 september 2007 är området planlagt som industriområde. Fastigheten är betecknad som "I" i detaljplanen vilket innebär följande lydelse i detaljplanebestämmelserna: "Med I betecknat område får bebyggas endast för industriellt eller därmed jämförligt ändamål".

En stor fördel med nuvarande lokalisering är de goda transportmöjligheterna efter ombyggnationen av riksväg E45. Transporterna sker på ett säkert sätt utan att störa boendeområden i närheten. Även närheten till hamnen är positivt eftersom båttransporter minskar belastningen på E45. Mellan verksamheten och närmaste bostadshus ligger både järnväg och E45, effektiva barriärer som minskar störningen från verksamheten. Närheten till Göta älv och boende innebär miljörisiker. Genom ett förebyggande arbete med riskanalyser, noggranna rutiner, kompetent personal och övervakning har verksamheten god kontroll över dessa risker och inga incidenter har inträffat under de senaste fem åren. Alternativa lokaliseringar har utretts på sätt som framgår av i miljökonsekvensbeskrivningen. Vid beaktande av den nuvarande lokaliseringens risker och vidtagande av tillräckliga skyddsåtgärder bedöms nuvarande lokalisering lämplig för verksamheten även vid en utökad produktion.

Skyddsvärda områden och riksintressen

Verksamhetsområdet ligger i nära anslutning till Göta älv, vilken utgör kommunal råvattentäkt samt vandringsled för lax, havsöring och ål.

Ungefär 500 m väster om älven ligger Dösebackaplatåns naturreservat. Inom området har det tidigare bedrivits täktverksamhet samt även gjorts fossilfynd av bl.a. mammut och myskoxe.

Riksintresse för friluftsliv sträcker sig inom fastigheten och i dess nära anslutning finns även riksintresse för naturvård. Området kring verksamheten bedöms dock inte vara av intresse för friluftslivet då det till stor del består av industriområde och hårdgjorda markytor. Området är också detaljplanelagt för industriändamål.

Området bedöms inte vara av riksintresse för kulturmiljövården, men enligt Riksantikvarieämbetets databas har ett tiotal fornminnen funnits inom en radie av 1 km från fastigheten. I Göta älv, i nära anslutning till fastigheten, finns ett fornminne bestående av ett bilvrak och ca 600 m öster om fastigheten finns en milstolpe med inskriptionen "1/4 Mil 1754". Den nu tillståndssökta verksamheten bedöms inte erfordra något tillstånd till ingrepp i fast fornlämning.

Verksamheten gränsar till riksväg E45, Norge-/Vänerbanan samt farled Göta älv, vilka utgör riksintressen för kommunikationer enligt 3 kap. miljöbalken.

Ingen av de ovan nämnda intressena bedöms bli menligt påverkade av sökt verksamhet.

Industrianläggningen

De äldsta delarna av anläggningen byggdes på 1910-talet för blandning av smörjoljor. Etableringen invid älven motiverades vid den tiden främst av möjligheterna till sjötransporter.

A C Aktiebolag tog över anläggningen år 1973 och påbörjade smörjfettstillverkning i nybyggda lokaler år 1981. Idag sker enbart tillverkning av smörjfett och närliggande produkter.

Tillverkningen sker genom att råvaror (som fettsyror och metallhydroxider) omvandlas genom kemiska reaktioner, så kallade förtvålningssprocesser. Förtvålningen sker i autoklav (tryckkokare) eller öppen kokare och produkten späds med basolja till önskad konsistens. Uppvärmning av kokare sker med gasolbrännare eller gasoluppvärmd hetolja. Nedkylningen sker med hjälp av vatten från Göta älv i ett slutet system som idag omfattar ca 1 100 m³/dygn.

Enligt gällande tillstånd får 12 000 ton smörjfett tillverkas per år. Produktionen uppgick år 2011 till ca 11 000 ton, men då efterfrågan ökar är en utökning av

produktionsvolymen nödvändig. Anläggningens kapacitet är inte heller till fullo utnyttjad idag. Produktionen bedrivs idag under dagtid och paketering sker i tvåskift, vilket omfattar en daglig verksamhet om 16 timmar. Med hjälp av ytterligare arbetsskift och nyanställning inom produktion och paketering beräknas anläggningen, enligt dagens utformning, klara en produktion av 18 000 ton.

Enligt bolagets prognos kommer produktionen att år 2013 överstiga i gällande tillstånd fastställd mängd om 12 000 ton/år. Efterfrågan bedöms också fortsätta att öka varför ett tillstånd om minst 18 000 ton/år erfordras för verksamheten under kommande år.

Hamnanläggningen

Till verksamheten hör en hamnanläggning, bestående av en pålad träbrygga med en ca 80 m lång gångdel. Hela anläggningen är ca 96 m lång och 1 meter bred, förutom vid kopplingsplats och bodar där bryggan är 5 m bred. Brygganläggningen har en grind, vilken alltid står låst under tid då ingen verksamhet pågår i hamnen.

Dagtid (kl. 06:00-17:00) finns alltid personal på området, övrig tid samt helger är grindar låsta och området ronteras av nattvakt.

Fartygen som angör hamnanläggningen har en bruttodräktighet på 3 000-4 500 dwt. På grund av djupet invid kaj har båtarna aldrig mer än ca 800 ton basolja ombord då de anlöper och liggtiden är ca 6 timmar.

På bryggan finns lossningsrör för olja och tryckluft. Lossningen övervakas av oberoende, extern personal och det finns även en slangvakt på bryggan, som har ständig kommunikation med båten.

Ansökta åtgärder

I dagsläget har den befintliga anläggningen kapacitet för tillverkning av ca 14 000 ton färdig produkt per år. De åtgärder som erfordras för att verksamheten ska kunna producera 18 000 ton färdig produkt per år är följande.

- Utökade lagerytor: Behovet av lageryta kommer att öka, främst för förpackningsmaterial, varför lagertälten norr om anläggningen kommer att ersättas av ett större kallager. En översyn av den interna logistiken kommer att ske, vilket kan innebära viss omfördelning i lageryternas användning.
- Tillverkning: Ett nytt färdigställningskärl kommer installeras i den nya norra delen av fabriksbyggnaden, vilket kommer öka produktionsmöjligheten med ca 2 500 ton per år. För att uppnå den ytterligare kapacitetsökningen upp till 18 000 ton kommer en förändring av arbetstidsförläggningen ske, genom en arbetstidsförlängning från dagens kl. 06.00-16.30 till kl. 06.00-22.00.
- Fyllning och paketering: Planer finns att investera i ny förpackningsutrustning som ska installeras i den nya delen av fabriksbyggnaden, som bedöms bli färdigställd under våren 2012. Dessutom kommer tvåskiftsdriften, som infördes i begränsad omfattning våren 2011, att utökas.

För närvarande tar hamnen emot 4-5 båtar per år för lossning av basolja, vilket motsvarar ca 3 500 ton basolja. Med en produktionsvolym på 18 000 ton ökar antalet fartygsanlöp till uppskattningsvis 8 per år, motsvarande ca 5 600 ton basolja.

Motstående intressen

Den påverkan föreslagen miljöfarlig verksamhet bedöms komma att få på allmänna och enskilda intressen framgår närmare av upprättad miljökonsekvensbeskrivning.

Verksamhetens huvudsakliga miljöpåverkan utgörs av luftföroreningar från oljepanna och gasol samt utsläpp av mindre mängder olja och metaller till Göta älv och reningsverket Gryaab. Verksamheten orsakar även buller och luftföroreningar, framförallt vid transporter. Sammantaget bedöms påverkan på omgivningen vara liten.

Verksamhetens miljöpåverkan behandlas vidare nedan.

Luftföroreningar

Luftutsläpp sker till följd av förbränning av eldningsolja, gasol, ånga som bildas i tillverkningsprocessen, användning av lösningsmedel för avfettning samt transporter till och från anläggningen. Förbränning av fossila bränslen som eldningsolja och gasol ger utsläpp av växthusgaser som påverkar miljön negativt.

Vid en tillverkningsvolym på 18 000 ton beräknas utsläppet av alifatiska kolväten öka med samma mängd som produktionsvolymen, cirka 50%. Luftutsläpp p.g.a. förbrukning av eldningsolja och gasol bedöms öka 30 % respektive 40 %.

Lågsvavlig eldningsolja används för uppvärmning av lokaler och förbrukningen kan komma att minska vid produktionsökning då lokalerna redan är uppvärmda och tillverkningsprocessen avger viss värme. Även gasolförbrukningen, sett till mängden tillverkad produkt, bedöms kunna minska med ökad produktionskapacitet.

Verksamhetens arbete med att minska energiförbrukningen måste även beaktas, vilket resulterat i att den totala energiförbrukningen minskat med ca 35 % år 2011, jämfört med år 2010, vilket naturligen även påverkar mängden luftutsläpp.

Verksamheten påverkar miljö kvalitetsnormer för utomhusluft genom transporter och förbränning av gasol och eldningsolja, men bidrar inte till att någon aktuell miljö kvalitetsnorm överskrids.

Vad gäller luktstörningar uppges i miljökonsekvensbeskrivningen följande. Genom yttrande som inkom i samband med samrådet uppkom att ett hushåll i takt med tidigare produktionsökningar även uppfattat en ökning av luktillfällen. Lukten beskrivs som oljelukt och kan därmed med stor sannolikhet härledas till verksamheten. För att minimera riskerna att lukt ska uppstå kan exempelvis ventilationen ses över. I ett första skede kan det även vara bra att se över diffusa utsläpp som sker till följd av öppna kokkärn, dörrar och fönster. Upplevelsen av luktstörningar är som bullerstörningar väldigt subjektiv och beror till stor del på

situationen i omgivningen i övrigt. Luktstörningen från verksamheten bedöms som begränsad. Enligt uppgift har ett hushåll i omgivningen upplevt ökning av uppkommen oljelukt från verksamheten i samband med tidigare produktionsökning.

Vid luktstörning sker en översyn av ventilation, dörrar och fönster. Risken för luktstörningar reduceras genom det faktum att all produktion sker inomhus.

Utsläpp till vatten

Utsläpp av vatten sker i form av processavloppsvatten, sanitärt avloppsvatten, kylvatten och dagvatten. Dagvatten och kylvatten leds till Göta älv, emedan processavloppsvatten och sanitärt avloppsvatten leds till Gryaab.

Dagvattnet från gårdsplanen och den invallade cisterngården, där de flesta oljor förvaras, leds till oljeavskiljare som har oljenivåalarm och kontrolleras regelbundet. Samtliga dagvattenbrunnar är märkta och underhåll sker enligt goda rutiner.

Cirka 1 100 m³ kylvatten nyttjas och tas från Göta älv per dygn. Kylprocessen sker via ett slutet system med övertryck och kylvatten kommer därför inte att förorenas av produktionen vid eventuellt läckage. Returvattnet till Göta älv har en förhöjd temperatur på ca 2°C.

Processvatten, som inte passerar oljeavskiljare, uppkommer vid kondensering av processgaser från kokkärnen genom värmeväxlare. Från verksamheten avgår även normalt sanitärt avloppsvatten från personalutrymme, duschar, toaletter och kök till det kommunala spillvattensystemet och vidare till Gryaab i Göteborg för rening.

I miljökonsekvensbeskrivningen redovisas föroreningshalter i det vatten som avbördas till Gryaab för rening. Vid inget provtillfälle under år 2011 översteg utsläppen av zink eller opolära alifatiska kolväten gällande begränsningsvärden i nuvarande tillståndsbeslut.

Halterna av metaller och alifatiska kolväten i utgående renat dagvatten och halterna av zink och opolära alifatiska kolväten i renat processavloppsvattnet bedöms bli så låga att påverkan på flora och är fauna begränsad samt påverkan på reningseffekterna för Gryaab minimal.

Vad beträffar grundvattnet skulle verksamheten kunna påverka grundvattnet genom markföroreningar eller spridning av befintliga sådana. Vid vidtagna skyddsåtgärder bedöms denna risk dock vara mycket liten.

Till följd av gamla markföroreningar har analyser av grundvattnet tidigare utförts, men då provanalyser från år 2004 fram till år 2008 påvisade låga föroreningshalter ansåg tillsynsmyndigheten att denna provtagning inte längre var påkallad. Då verksamheten i stort inte förändrats sedan dess bedöms påverkan på grundvattnet fortfarande vara mycket liten.

I miljökonsekvensbeskrivningen redovisas miljöeffekterna enligt följande. Förhöjda halter av metaller i vatten kan ha en mycket negativ effekt på såväl fiskar, fåglar och däggdjur i akvatiska miljöer redan vid låga halter. Zink är den metall myndigheterna valt att fokusera på vid uppföljning av verksamhetens utsläpp. Detta är ett ämne som delvis är en livsnödvändighet för vattenmiljöer men kan samtidigt vid halter överstigande 20 mikrogram/liter skada vattenlevande organismer. Negativ påverkan från zink bedöms vara störst i mjuka vatten med lågt pH samt låga närings- och humushalter. Enligt Göta älvs vattenvårdsförbund har Göta älv en pH-halt strax över 7. Olja i form av alifatiska kolväten och aromatiska kolväten har en direkt toxisk effekt och kan redan vid låga koncentrationer skada fisk, alger och andra organismer i hav och vattendrag. Förutom det orsakar även dessa ämnen en syreförbrukning vid nedbrytning, vilket förstärker övergödningssproblematiken. Älvens omrörning bedöms säkerställa att syrebrist inte uppstår. Halterna av syreförbrukande ämnen i Göta älv har minskat de senaste åren främst på grund av minskade utsläpp från skogsbruk och avloppsreningsverk. Göta älv har en medelvattenföring på 550 m³/s. Mängden processvatten uppskattas till 800 m³ per år och mängden dagvatten till 20 000 m³ per år. Halterna av metaller och alifatiska

kolväten i utgående renat dagvatten bedöms bli låga och påverkan på flora och fauna liten. Halterna av zink och opolära alifatiska kolväten är så låga att påverkan på reningseffekten för Gryaab bedöms bli minimal.

Buller

Verksamhetens främsta bullerkällor är kompressorummet, omrörare och växlar vid autoklaver/kokare samt delar av förpackningsavdelningen. Utökad produktion innebär att antalet produktionstimmar, och därmed även antalet bullertimmar, blir fler. Den tidigare arbetstiden kommer att utökas från kl. 06.00-16.30 till kl. 06.00-22.00. Även bullret från fler transporter kan öka.

Eftersom bullret från E45:an överstiger det från verksamheten alstrade, är det mycket svårt att mäta anläggningens bullernivåer. Kompressorummet är isolerat och även övriga bullerkällor är belägna inomhus, vilket bidrar till låga bullernivåer. Ljudnivån närmast E45 har uppmätts till 65 dBA för att längre ut avta till 55 dBA. Den bullerstörning verksamheten bidrar med för de boende i omgivningen bedöms sammantaget vara liten.

Transporter

Transporter sker för leverans av råvaror till verksamheten och utleverans av färdiga produkter. Förutom personaltransporter och mindre personbilsbud sker samtliga transporter med lastbil och fartyg. Transporter inom verksamheten sker med eldrivna truckar. Det närliggande järnvägsspåret kan inte utnyttjas eftersom tåg inte kan stanna i Nol.

Endast ett mindre antal leveranser av farligt gods utförs per år och vid dessa transporter följer bolaget gällande regelverk. En särskild säkerhetsrådgivare finns inom verksamheten för att säkerställa att bra rutiner och rätt kompetens finns. De ökade transporterna kommer - vid en produktion om 18 000 ton smörjfett per år - ge upphov till cirka 9 000 lastbilstransporter per år. Personal- och budtransporter bedöms inte öka. Transporterna blir fler, men en produktionsökning ger även möjlighet att effektivisera då mängden gods som transporteras per tillfälle kan ökas.

Verksamhetens transporter bedöms vara av mindre betydelse i relation till den totala trafikbelastningen på E45. Mängden farligt gods är i det närmaste försumbar i jämförelse med övriga sådana leveranser på riksvägen.

Kemikalier

Huvudsakliga råvaror är basolja, fettsyror, metallhydroxider, polymerer och additiver. Nya råvaror föregås av en miljöbedömning och anmälan till tillsynsmyndigheten. Samtliga råvaror och flytande kemikalier förvaras på sätt att läckage till omgivande mark och vatten i möjligaste mån förhindras.

Lossning av råvaror från båt eller tankbil sker alltid bemannat, men innebär ändå viss risk för läckage och utsläpp, varför det finns både rutiner för att undvika olycka och beredskap för eventuella tillbud. Lock för dagvattenbrunnar, absorptionsmedel och tätningar för skadebegränsning finns lättillgängligt, vilka kontrolleras vid veckoronder.

Avfall

Avfallet från verksamheten bestod år 2011 av återvinningsbara material (well, trä, skrot, papper och plast), brännbart avfall och farligt avfall (lösningsmedel och olja från oljeavskiljare).

Bolaget arbetar för att minska avfallsmängderna och effektivisera resursanvändningen, vilket idag resulterat i en avfallsminskning med 10 % jämfört med år 2009. Återvinningen har också ökat.

Det produktionsrelaterade avfallet kommer att öka vid en produktion av 18 000 ton. Sett till mängd tillverkad produkt kommer dock avfallet att minska då en större tillverkningsvolym ger möjlighet att effektivisera genom t.ex. inköp i större emballage.

Eftersom den största delen av verksamhetens avfall återvinns och endast en liten del farligt avfall uppkommer, bedöms detta sammantaget ge upphov till begränsade effekter på miljön.

Explosions- och brandrisker

Farliga eller explosiva ämnen hanteras inte i sådan omfattning att bolaget omfattas av Seveso-lagstiftningen.

Förutom risken för överhettning av kokkärl utgör gasol den enda egentliga explosionsrisken. Gasolförbrukningen kommer att öka med produktionen, vilket innebär fler risktillfällen i samband med transporter och påfyllningar.

Det finns tillstånd för hantering av brandfarlig vara och gasolförvaringen följer reglerna för förvaring av explosiva varor. Transport och påfyllning av gasol sker enligt gällande krav och regler för transport av farligt gods och alla cisterner besiktigas regelbundet.

Lagring av aerosoler förekommer då viss försäljning av smörjfett på sprayflaska sker. Mängden produkter med aerosoler är dock liten och de lagras endast kortvarigt eftersom tillverkning sker efter beställning.

En storbrand i lager eller produktionsanläggning kan orsaka allvarliga utsläpp av förorenat släckvatten till Göta älv och rökgaser mot intilliggande bostadsområde. Risken för brand i lagret är dock liten eftersom antändningskällor saknas. Om brand skulle inträffa finns möjlighet att samla upp förorenat släckvatten på en lågt placerad parkering väster om fabriken. En brandteknisk utredning för omhändertagande av släckvatten har utförts på sätt närmare framgår av miljökonsekvensbeskrivningen.

Verksamheten arbetar systematiskt med brandskydd och skyddsåtgärder för att förhindra uppkomst och spridning av brand. Mellan produktion och angränsande lager finns branddörrar och båda områdena har SOS-anslutet brandlarm.

Produktionen är dessutom alltid bemannad och släckutrustning med koldioxid finns i anslutning till kokkärlen. Eftersom tillverkning sker på beställning kommer lagret även vid ökad produktion vara relativt litet och brandrisken ökar således inte nämnvärt.

Översvämnings- och skredrisker

Anläggningen i Nol har tidigare drabbats av mindre översvämningar och med beaktande av den havsytenivåökning och den ökade mängden nederbörd som väntas till följd av klimatförändringarna måste anpassningsåtgärder för en framtida ökning av översvämningshändelser göras i form av beredskap och krav på anläggningens utformning gällande exempelvis avledningssystem för ytvatten.

I den översvämningsutredning som gjorts (bilaga till miljökonsekvensbeskrivningen) framgår att verksamheten har goda förutsättningar att klara en normal översvämning bra, om erforderliga åtgärder, som översyn av placeringen av viktiga funktioner, vidtas.

Av SGI:s utredning (bilaga 2 till miljökonsekvensbeskrivningen) framgår att det finns risk för skred utmed delar av Göta älv. Den berörda fastighetens markstabilitet bedöms dock vara god, även vid en ökad mark-belastning. En ny bedömning av markstabiliteten görs vid varje förändring av markanvändningen.

Skadeförebyggande och kompensationsåtgärder

Verksamhetens närhet till Göta älv gör att spill och läckage av olja eller kemikalier kan orsaka stor miljöpåverkan. Även utsläpp av förorenat släckvatten i samband med brand är en risk. Förebyggande arbete genom riskanalyser och skyddsåtgärder är därmed av stor vikt. Ett stort antal skyddsåtgärder vidtas i verksamheten för att förebygga och minimera risken för miljöstörningar på omgivande mark, vatten och luft. Regelbundna riskanalyser för miljö, brand och arbetsmiljö genomförs för att identifiera förändringar i verksamheten, vilka kan orsaka nya risker samt för att säkerställa att vidtagna skyddsåtgärder är tillräckliga.

I miljökonsekvensbeskrivningen redovisas verksamhetens skyddsåtgärder i förhållande till skyddsföreskrifterna för Göta älvs vattenskyddsområde.

Några ytterligare skadeförebyggande eller kompensationsåtgärder, utöver de som redovisas under övriga avsnitt i ansökan, bl. a. förslag till villkor samt i miljökonsekvensbeskrivningen anses inte påkallade.

Tillåtlighet

Området är avsatt för industriområde enligt gällande översiktsplan och detaljplan. Föreslagen miljöfarlig verksamhet strider inte mot gällande planer eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (2010:900) och verksamheten är således tillåtlig enligt 2 kap 6 § tredje stycket miljöbalken.

De av verksamheten orsakade olägenheterna bedöms bli begränsade och verksamheten är förenlig med såväl de nationella och regionala miljökvalitetsmålen som miljöbalkens allmänna hänsynsregler. Bolaget har vid upprättandet av ansökan iakttagit de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken, varvid hänvisas till och uppgifterna i övrigt i denna ansökan.

Mot bakgrund av det anförda gör bolaget gällande att de föreslagna miljöfarliga verksamheterna är tillåtliga enligt miljöbalken.

Igångsättningstidpunkt och verkställighetsförordnande

Ifrågarande ansökan avser en utökning av en redan pågående verksamhet. Utökningen avser en produktionsökning, som skall tas i anspråk snarast möjligt efter att bolaget erhållit tillstånd härtill. Enligt bolagets prognos kommer produktionen att år 2013 överstiga i gällande tillstånd fastställd mängd om 12 000 ton/år. Efterfrågan bedöms också fortsätta att öka kontinuerligt. För att bolaget ska ha en möjlighet att fortsätta sin verksamhet på ett ändamålsenligt sätt måste tillstånd till den sökta, större produktionsmängden föreligga senast den 31 december 2012.

Det är därför påkallat att bolaget får ta i anspråk ett tillstånd i målet, även om detta inte vunnit laga kraft. Vidare ska beaktas att ansökan avser en sedan länge pågående verksamhet samt att förändringen av verksamheten är begränsad och i huvudsak hänförlig till produktionsmängden. Med anledning härav anhåller bolaget om verkställighetstillstånd.

INKOMNA YTTRANDEN

Länsstyrelsen i Västra Götaland tillstyrker en utökad produktion till 18 000 ton smörjfett samt yrkar att bolaget får följande ytterligare villkor för verksamheten;

-Samtliga cisterner och ledningar ska kontrolleras enligt ett löpande system så att kvalitén på tankar och ledningar säkerställs.

-Bolaget ska installera ett fast nivåövervakningssystem för sina cisterner samt överfyllnadslarm/överfyllnadsskydd. Överfyllnadslarmen ska ha både akustiska och optiska signaler och vara kopplade till en bemannad plats. Om anläggningen är obemannad nattetid ska larmen i anläggningen överföras till en bemannad plats.

-Ventiler, anslutningar, pumpar och annan från läckagesynpunkt känslig utrustning ska vara försedda med spillskydd. -Oljeavskiljaren för dagvatten ska kompletteras med en backventil.

-Bolaget ska ge förslag på åtgärder och tidplan för att minska risken för utsläpp vid översvämningar samt hur en förbättrad släckvattenhantering kan utformas på sikt.

-När fartyg lossar basolja ska länsa läggas ut i syfte att begränsa eventuellt oljeutsläpp.

Länsstyrelsen anser att utsläppen från bolagets verksamhet är begränsade. Bolaget är dock känsligt beläget 20 km uppströms ett råvattenintag som är basen för drygt en halv miljon människors dricksvattenförsörjning. Länsstyrelsen bedömer att de största riskerna med aktuell verksamhet är utsläppen som riskerar att ske i samband med översvämning, vid en olycka, haveri eller brand. Länsstyrelsens krav inriktar sig därför i första hand på dessa frågor.

Utsläppskraven till dag- och processvatten föreslås kvarstå vid de nivåer som miljödomstolen tidigare beslutat. Bolaget hanterar ett antal kemikalier som upptas på "Kemikalieinspektionens PRIO-lista", vattendirektiv eller SIN-lista.

Länsstyrelsen anser det angeläget att minimera antalet hälso- och miljöfarliga ämnen.

Länsstyrelsen anser att bolaget ska ha en systematisk kontroll av cisterner och ledningar och med jämna tidsintervaller kontrollera sina system så att en säker hantering kan ske. Bolaget bör också installera ett fast nivåövervakningssystem på varje enskild cistern samt överflyllnadslarm/överflyllnadsskydd. För tillfället saknas detta. De två stora basoljecisternerana som är på 640 m³ och 500 m³ lodas vid varje tankbåtsleverans. Denna lösning får anses vara ett föråldrat hanteringssystem. Överflyllnadslarmen ska ha både akustiska och optiska signaler och vara kopplade till en bemannad plats. Om anläggningen är obemannad nattetid ska larmet överföras till en bemannad plats.

På flera platser saknas det lämpliga spillskydd, bl.a. vid kopplingsanslutningar till tankparken och vid kopplingsställe på piren där tankfartyget kan ansluta sig till bolagets ledningssystem. Länsstyrelsen anser att ventiler, anslutningar, pumpar och annan från läckagesynpunkt känslig utrustning ska vara försedda med spillskydd.

Bolaget har tidigare drabbats av översvämningar i samband med högvatten vid västkusten. Översvämningarna har ibland ställt till problem, men hittills i begränsad omfattning. Utredningar i frågan visar att relativt enkla åtgärder till stor del kan lösa översvämningssproblematiken. Exempel på konkreta åtgärder är att höja befintlig invallning på de lägsta platserna samt att installera en backventil på oljeavskiljaren till dagvatten. Länsstyrelsen anser att en backventil till oljeavskiljaren är en angelägen åtgärd som ett första steg. När det gäller åtgärder för att klara de större översvämningarna behöver frågan noggrannare utredas. Länsstyrelsen föreslår att bolaget i denna fråga får en tidsfrist för att inkomma med ett mer detaljerat förslag. Det finns synergieffekter med att lösa översvämningssfrågorna då även vissa invallningar kan användas för omhändertagande av släckvatten.

I bolagets släckvattenutredning hävdas att en höjning av vallen vid "älvparkeringen" inte bara skulle minska konsekvenserna av en översvämning utan också markant öka bolagets möjligheter att ta hand om släckvattnet. En större invallningsvolym ger räddningstjänsten längre tid att ta hand om släckvattnet samt förbereda pumpning till aktuell släckvattencistern à 800 m³. På grund av skredrisk i området är det angeläget att alla planerade invallningar m.m. beaktar risken för skred och att de uppfyller de säkerhetskrav som gäller för byggnation. Vissa åtgärder vid invallningar och släckvattenhantering behöver detalj granskas. Länsstyrelsen anser att bolaget bör få ytterligare utredningstid i dessa frågor. Redan nu ger invallningen vid parkeringsytan 65 m³ och släckvattencisternen på 800 m³ mottagningsmöjligheter för släckvatten. Med en utvecklad flerstegsmodell finns ytterligare möjligheter till förbättringar. För närvarande tar hamnen emot 4-5 båtar/år för lossning av basolja vilket motsvarar ca 3 500 ton. Men med en produktionsvolym av 18 000 ton skulle antalet fartygsanlöp öka till uppskattningsvis 8 gånger per år.

Länsstyrelsen anser det angeläget att bolaget vidtager olika åtgärder för att minimera oljeutsläpp vid lossning av fartyg. En möjlighet är att ha en fast länsa som dras från strandkanten runt aktern av fartyget. Detta innebär möjligheter att samla upp t.ex. oljan vid ett eventuellt produktutsläpp. Undantag att använda länsa medges vid t.ex. kraftig isbildning.

"Utsläppen" av smörjfett i vårt samhälle är betydande. Varje år förbrukas i Sverige ca 4 000 m³ smörjfett. En betydande del av dessa smörjfetter används i känsliga miljöer såsom propellerhylsor, järn- och spårvagnsräls, wirar, kedjor m.m. Smörjfett är en s.k. "total loss lubricants" och normalt sker ingen uppsamling utan man fyller bara på. Därför är det angeläget att smörjfetterna som hamnar i vår miljö är så skonsamma som möjligt. Bolagets utveckling av hälso- och miljöanpassade smörjmedel är värda ett stöd, men också en uppmaning att fortsätta utveckla nya hälso- och miljöanpassade produkter.

Göteborgs Vatten har tillstyrkt ansökan under förutsättning att följande beaktas.

Petroleumpåverkan i råvattentäkten kan ge betydande problem i vattenverken och brist på dricksvatten vid sanering av vattenverken. En påverkan med opolära alifatiska kolväten på 2,5 mg/1 per liter är extremt kraftigt i råvattensammanhang.

Göteborg vatten anser att de föreslagna villkoren för föroreningsmängden i det utgående dagvattnet till Göta älv ska formuleras som mg/1 och en regelbunden provtagning kvartalsvis ska ske som kontroll av att den 30 år gamla oljeavskiljaren fungerar väl. Provtagningen bör ske med samma förfarande som idag; blandprov av 4 stickprov från 1-2 dygn vid nederbördstillfällena.

Under 2011 låg de av bolaget utförda proverna på utgående dagvatten under detektionsgränsen (<1,0 mg/1) för opolära alifatiska kolväten. Detta kan användas som utgångspunkt för nya villkor.

Förslag på villkor på utgående dagvatten till Göta älv:

Zink 0,6 mg/1

Opolära alifatiska kolväten: 1.mg/1

Som komplettering kan föreslagna villkor på total utsläppsmängd också gälla.

Dessa är baserade på förslag på nya villkor och ca 20 000 m³ dagvatten.

Zink: 15 kg/år

Opolära alifatiska kolväten: 20 kg/år

Kravet på att använda bästa möjliga teknik ska tillämpas om de ovan föreslagna villkoren överskrids för att minimera belastningen av oljepåverkan från verksamheten till Göta älv. Den 30 år gamla oljeavskiljaren för dagvatten ska då bytas ut och uppgraderas till en oljeavskiljare Klass 1 SS-EN 858-1 med koalescensfilter och automatisk avstängningsventil.

Villkoren för anläggningen bör även kompletteras med följande villkor för det dagvatten som samlas upp på cisterngården (går ej via oljeavskiljare):

Utsläpp av vatten från cisterninvallningarna med petroleumlukter får ej ske till Göta älv.

Åtgärder för att förhindra översvämning samt förbättra släckvattenhanteringen föreslagna i Översvämningens utredning Axel Christiernsson, Sweco, 2011-12-16, och Brandteknisk utredning, ÅF, 2012-02-09, ska genomföras.

Ett utvidgat vattenskyddsområde för Göta älv som kommer att beröra bolagets anläggning är under framtagande och Göteborg Vatten anser att det är positivt att de nuvarande föreskrifterna för det befintliga vattenskyddsområdet beaktas vid driften av anläggningen.

Vid eventuellt spill eller olyckor som kan påverka vattenkvaliteten i Göta älv ska Alelyckans kontrollcentral (KCA) omedelbart kontaktas.

Gryaab har tillstyrkt bolagets ansökan under förutsättning att Gryaab:s synpunkter nedan beaktas.

Gryaab:s bedömning är att bolagets utsläpp med processavloppsvattnet är relativt små. De reglerade parametrarna, zink och opolära alifatiska kolväten är halt- och mängdmässigt också små i förhållande till nuvarande tillståndets rikt- och gränsvärde. Det gäller även om ser över en längre period enligt bilaga 7 i miljökonsekvensbeskrivningen. Det vill säga, begränsningsvärdena i nuvarande tillstånd är rejält tilltagna och borde anpassas till rådande utsläppssituation. Det framgår av ansökan att mängden opolära alifatiska kolväten ut från oljeavskiljaren beräknas ligga kvar på samma nivå mängdmässigt som idag. Det finns enligt Gryaab:s mening ingen anledning till att bolaget ska ha så väl tilltagna begränsningsvärden för utgående processavloppsvatten.

Zink är ett av Gryaab:s prioriterade spårämnen där det behövs minskningar för att långsiktigt kunna nyttiggöra slam på åkermark.

Bolaget använder stora volymer av ämnen i sina produkter som är klassade som riskminskningsämnen eller utfasningsämnen. Bolaget konstaterar att inget eller endast lite av ämnena avgår till processavloppsvattnet. Gryaab vill gärna påpeka att en inte oväsentlig del av dessa ämnen som bolaget tillsätter i sina produkter kommer att hamna i kommunala spillvattennät då produkten används. Gryaab anser därför att det är av stor vikt att bolaget arbetar aktivt med att minska användningen eller fasa ut riskminskningsämnen och utfasningsämnen.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har avstått från att yttra sig.

Statens geotekniska institut (SGI) har i samband med en kompletteringsförfrågan tagit upp tre frågeställningar. SGI ansåg att typ av oljeavskiljare och kapacitet borde redovisas. SGI saknade en redovisning över vilket/vilka lösningsmedel som avsågs och vilka eventuella föroreningsutsläpp som genereras. Vidare ansåg SGI att det även på ritningar markerad transformator, där markytan nås vid översvämning cirka +2 meter över havet, borde kommenteras inklusive konsekvenser vid långvarigt strömavbrott till följd av översvämning. Efter komplettering av bolaget har SGI funnit att tillfredsställande svar lämnats av bolaget.

Samhällsbyggnadsnämnden i Ale kommun har avstått från att yttra sig.

Närboende till bolagets fastighet har i första hand yrkat att ansökan avslås och i andra hand att verksamheten bedrivs oförändrad. De har huvudsakligen anfört följande.

Bolaget har i ansökan angett att den är att betrakta som en ny ansökan och de anser därför att domstolen först bör beakta frågan om verksamhetens lokalisering.

De anser att verksamheten är felaktigt lokaliserad. Denna fråga har i tidigare mål berörts av såväl bolaget som länsstyrelsen. Även SGI har i sina yttranden år 2001 och i förevarande mål påpekat att placeringen nära

Göta älv och på låg höjd över havet utgör en risk för förorening av vatten. Stora delar av området (fastigheten) ligger under de nivåer som anses säkra ur ett översvämningsperspektiv inom ramen för nu gällande klimatprognoser. Även med åtgärder måste själva platsen anses utgöra en betydande risk som ska bedömas med utgångspunkt för lämplig lokalisering.

Vidare har de invändningar mot den stora produktionsökningen.

En ökning av produktionen medför mer störning för de kringboende. Produktionsökningen har varit stor under den sista tioårsperioden. Bolaget ökar produktionen med 200 % inom loppet av 12 år. Från 6 000 ton/år 2001 till 18 000 ton/ 2013.

Under årens lopp har de fortlöpande och i ökad omfattning störts av allt kraftigare buller, besvärande luftföroreningar med sotnedfall samt en tydlig förföljning av närmiljön med fler och högre byggnader som skymmer utsikten över den vackra älven.

Från fabriksområdet störs de idag av buller från lastbilstrafik, trucktrafik, lastning och lossning av långtradare, från fartyg som lossar nattetid, samt hantering av oljefat och containrar. Långtradartrafiken vid fabriken kommer att öka från nuvarande 4 850/år till 9 000/år, vilket motsvarar en ökning från 25 till 45 långtradare/arbetsdag. Denna ökning av redan omfattande buller och trafik avser en industri som ligger tätt inpå Nols samhälle. Föreställningen att detta skulle vara av mindre betydelse för de boende i området som bolaget gör gällande är allvarligt missvisande.

Utökningen av arbetstiden från kl 6.00 till kl 22.00 innebär en utökning i tid. Tiden ligger utanför normal arbetstid (kvällstid), då många vistas i sina hem och trädgårdar. Denna ökade tidsutsträckning för verksamheten innebär att bullerstörningarna ökar betydligt och är inte att betrakta som liten bullerstörning som anges i miljökonsekvensbeskrivningen. Det är bullret som är den största påverkan och

bedömningen är att bullret som orsakas av anläggningen har ökat kraftigt senare år.

De anser även att miljökonsekvensbeskrivningen innehåller felaktigheter och brister.

I ansökan anger bolaget att buller från verksamheten uppstår ifrån tre huvudkällor. En betydande miljöpåverkan uppstår även i form av reflekterande buller i fasader från fabriken. Produktionslokalen avslutas i väster med en lång och mycket hög huskropp som skapar en mycket effektiv reflekterande yta. Buller både från fabriksområdet (allmänbuller samt buller från lastning/lossning) och inte minst trafikbuller från både E45 och järnvägen, reflekteras upp på fastigheterna öster om fabriken. Själva byggnadens höjd och utformning bidrar till en ökad bullerexponering.

De vidtagna tillbyggnadsåtgärderna där byggnadshöjden är ca 16 meter strider för övrigt mot planbestämmelserna där högsta tillåtna byggnadshöjd är 10,8 meter. Den ytterligare byggnation som är planerad kommer att uppföras med plåtfasader. Detta förvärrar ytterligare det reflekterade bullerljudet från väg och framför allt från järnvägen som ligger närmast planerad nybyggnation. Även om bullret inte alstras inom fastigheten innebär utformningen av byggnaden en kraftig bullerpåverkan för fastigheterna öster om vägen. Tyvärr har bullret i och med den nya vägens utformning snarare förstärkt reflektionseffekten från fabriken. Denna aspekt på bullerstörningen saknas helt i miljökonsekvensbeskrivningen.

Samrådsförfarandet har inte varit tillfyllest. Vidare anges det felaktigt i miljökonsekvensbeskrivningen att det är 20 hushåll som berörs av utökningen. Den korrekta siffran är 30 villafastigheter och 2 flerbostadshus med ca 20 lägenheter.

BOLAGETS GENMÄLE

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Cisterner m m

Bolaget kan medge att ta fram ett lämpligt system för löpande kontroll och underhåll av cisterner och ledningar.

När det gäller nivåövervakning av cisterner så finns risk för överfyllning av cisterner endast då basolja lossas från fartyg och i dessa fall finns alltid personal på plats. Därefter sjunker nivån i cisternerna allteftersom basoljan nyttjas i produktionen. Inför varje tankbåtleverans lodas dessutom cisternerna och i händelse av att cisternerna behöver fyllas helt, avsätts ytterligare en person att övervaka fyllningen så att inte överfyllning sker. Cisternerna står vidare i en invallad cisterngård, som normalt inte har någon förbindelse med omgivningen, vilket gör att ett eventuellt spill samlas upp inom invallningen. Risken för läckage till omgivningen bedömer bolaget således som mycket begränsad med de rutiner och skyddsåtgärder som redan finns inarbetade i verksamheten idag. Bolaget gör därför gällande att det saknas skäl att föreskriva ytterligare nivåövervaknings-system eller överfyllnadslarm.

Bolaget kommer att tillse att ventiler och liknande från läckagesynpunkt känslig utrustning är försedda med spillskydd. När det gäller oljeavskiljaren för dag-vatten är bolaget beredd att utreda om det finns någon lämplig teknisk lösning för att förse denna med backventil.

Översvämnings- och släckvattenhanteringen

Bolaget har utrett översvämnings- och släckvattenhanteringen i verksamheten. Vidtagandet av åtgärder föranleder i flera fall fortsatta kontakter med olika myndigheter, såsom SGI. Bolaget kommer att fortsätta detta arbete i samråd med tillsynsmyndigheten.

Lossning av fartyg

Risken för oljeläckage vid lossning av basolja från fartyg är begränsad. Bolaget har fastställda och tydliga rutiner för lossningen. Lossningen övervakas dels av

slangvakt på bryggan, dels av personal på båten, vilket möjliggör ett snabbt stopp (inom ca 30 sekunder) om något skulle inträffa. Vid maximal pumphastighet skulle det ge ett maximalt utsläpp på mellan 1,5 - 2 m³. Något läckage vid lossning har aldrig förekommit. Oljeslangarna kontrolleras vidare varje år och vid behov byts dessa ut. Risken för läckage till omgivningen bedömer sökanden således som mycket begränsad med de rutiner och skyddsåtgärder som redan finns inarbetade i verksamheten idag. När det gäller ett säkerhetssystem med länsar så skulle detta innebära ett betydande merarbete i samband med lossning, där betydande svårigheter kan uppkomma med att få länsarna att fungera i det strömmande vatten som förekommer i älven. Merarbetet och merkostnaden kan inte anses skälig utöver det redan idag befintliga och väl fungerande säkerhetssystemet. Mot bakgrund av det ovan nämnda gör bolaget gällande att det saknas skäl att föreskriva om ytterligare säkerhetssystem i form av länsar eller liknande.

Göteborg Vatten

Dag- och avloppsvatten- villkor 12

För det fall mark- och miljödomstolen anser det lämpligt kan bolaget godta Göteborg Vattens begäran att villkoren för utgående dagvatten till Göta älv anges i mg/l, varvid sökanden då föreslår följande halter.

Föroreningsmängden i det utgående dagvattnet till Göta älv får inte överstiga följande värden.

Zink	0,6 mg/l
Opolära alifatiska kolväten	2,5 mg/l

Den av Göteborg Vatten föreslagna halten 1 mg/l för opolära alifatiska kolväten är mycket låg. Det ska beaktas att de av sökanden föreslagna halterna utgör begränsningsvärden och inte endast riktvärden, vilka tidigare gällt. För att inte begränsningsvärdena ska överskridas bör det finnas en beaktansvärd marginal i föreslagna halter. Den av Göteborg Vatten föreslagna halten är dessutom densamma som lägsta detektionsgräns för analysmetoden (SS028145 mod). Den

lägsta detektionsgränsen kan variera från 1,0 mg/l till 1,7 mg/l. En tillförlitlig kontroll av begränsningsvärdet skulle sålunda inte heller kunna ske. Även med hänsyn till variationen i lägsta detektionsgräns kan det av Göteborg Vatten föreslagna begränsningsvärdet för opolära alifatiska kolväten inte godtas.

Bolaget arbetar fortlöpande med att begränsa sina utsläpp och med en översyn av de ämnen som ingår i bolagets produkter. Inom ramen för bolagets miljö- och kvalitetscertifieringar sker också en kontinuerlig kontroll av verksamheten.

Vad gäller Göteborg Vattens förslag till total utsläppsmängd av opolära alifatiska kolväten knuten till en volym av ca 20 000 m³ dagvatten, kan denna inte godtas av bolaget. Mängden kommer att i princip helt vara beroende av nederbörden under ett enskilt år, vilken nederbörd bevisligen varierar kraftigt och gjort så bl. a. under de senaste fem åren. Den av Göteborg Vatten föreslagna mängden 20 kg/år för opolära alifatiska kolväten har överskridits i verksamheten, vilket innebär att föreslagen mängd inte kan innehållas. Bolaget kan dock medge begäran om kvartalsvisa provtagningar av utgående dagvatten. Med hänvisning till det ovan nämnda vidhålls således i övrigt förslaget till tillståndsvillkor 12.

Oljeavskiljaren för dagvatten

Vad gäller den aktuella oljeavskiljaren för dagvattnet vill bolaget framhålla att denna endast är tio år gammal. Vidare går allt dagvatten som samlas upp på cisterngården via oljeavskiljaren.

Översvännings- och släckvattenhanteringen

Bolaget har för räddningstjänsten redovisat kopplingspunkten för inkopplingen till släckvattentanken. Räddningstjänsten har därvid inte haft några invändningar emot befintlig placering.

När det gäller Göteborg Vattens påpekanden om insatsplanerna så vill bolaget informera om att uppdatering av nämnda uppgifter skett i den gällande insatsplanen.

*Närboende till bolagets fastighet*Lokaliseringen

Bolaget har bedrivit verksamheten på platsen sedan mycket lång tid tillbaka. Det är således inte fråga om en nyetablering och den tillståndssökta förändringen är vidare begränsad i förhållande till redan befintlig verksamhet. Trots det har bolaget redovisat alternativa lokaliseringar på sätt som framgår av miljökonsekvensbeskrivningen. Med hänsyn till att tillstånds ansökan i praktiken endast avser en ökad produktionsvolym inom en idag redan befintlig verksamhet, vilken plats godkänts genom tidigare tillståndsprövningar, samt med beaktande av de ekonomiska och miljömässiga konsekvenserna av en flytt och nyetablering av verksamheten på annat ställe, är inga av alternativen mer lämpliga. Bolaget gör gällande att sökt tillstånd uppfyller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kapitlet miljöbalken.

Planenlighet

Verksamheten bedrivs inom fastighet som är detaljplanelagd för dylik industri och enligt gällande bygglov. Verksamheten är således plan- och lagenlig.

Motstående intressen

Bolaget vidhåller att sökt produktionsökning innebär begränsade konsekvenser för motstående intressen samt hänvisar till ingiven miljökonsekvensbeskrivning.

Med anledning av vad fastighetsägarna uppgivit under rubriken ”*Betydande produktionsökning medför mer störningar*”, vill bolaget förtydliga att produktionen inte kommer att uppgå till 18 000 ton redan år 2013 och produktionsökningen kommer följaktligen inte att bli 200 % på 12 år.

Bolaget vill även påpeka att det felaktigt i miljökonsekvensbeskrivningen angivits att antalet transporter vid full produktion om 18 000 ton smörjfett skulle ge upphov till 9 000 lastbilstransporter per år. Det ska rätteligen vara 6 400 lastbilstransporter per år.

När det gäller buller så bedöms förändringen bli begränsad i förhållande till idag bedriven verksamhet. Bullret från angränsande riksväg och järnväg överstiger det från verksamheten alstrade. Konsekvenserna av den idag befintliga verksamheten, bl. a. bullerfrågan, är relativt nyligen prövade genom Vänersborgs tingsrätts tillståndsdom den 16 november 2001 i mål M 55-01. bolaget har vidare i förevarande mål åtagit sig att innehålla de fastställda bullernivåerna även vid den utökade produktionsmängden. Tillskottet av buller från den utökade verksamheten bedöms bli begränsat.

Gryaab

Bolaget vill framhålla att de i villkorspunkt 12 föreslagna mängderna för utgående processavloppsvatten utgör begränsnings värden. För att inte begränsningsvärdena ska överskridas bör det finnas en beaktansvärd marginal i föreslagna mängder.

Vidare arbetar bolaget fortlöpande med att begränsa sina utsläpp och med en översyn av de ämnen som ingår i bolagets produkter. Inom ramen för bolagets miljö- och kvalitetscertifieringar sker också en kontinuerlig kontroll av verksamheten.

Särskilt när det gäller frågan om buller

Bolaget har efter huvudförhandlingen i målet inkommit med en externbullerutredning för aktuell verksamhet och område samt trafikbullerutredning.

I samband därmed har bolaget anfört följande.

Av utredningarna följer att de av bolaget i målet föreslagna, maximala bullervärdena (motsvarande Naturvårdsverkets riktvärden för externt industribuller) innehålls för såväl befintlig som tillståndssökt verksamhet.

Verksamhetens bullerbidrag vid närliggande bostäder är i praktiken försumbart i den totala bullersituationen i området, där trafikbullret är helt dominerande. Skillnaden mellan aktuell verksamhets bullerbidrag och trafikbullret vid närliggande bostäder ligger mellan 10-15 dB i samtliga utförda

beräkningsfall. Ljudreflexer i verksamhetens byggnader bidrar till en ökning av bullernivåerna med 1-2 dB, vilket är en förändring som normalt inte ens går att urskilja med det mänskliga örat. Vidare ska beaktas att prövningen i förevarande mål endast avser bullerbidraget från den tillståndssökta verksamheten och inte buller som åsamkas av annan verksamhetsutövare/verksamhet.

DOMSKÄL

Allmänt

Den prövning som görs i målet avser en prövning enligt miljöbalken av befintlig miljöfarlig verksamhet samt en utökning av densamma.

Vid tillståndsprövningen tillämpas en rad bestämmelser som återfinns i olika kapitel i balken. Som utgångspunkt vid tillämpning av dessa bestämmelser gäller den precisering av balkens mål som framgår av 1 kap. i balken.

Enligt 1 kap. 1 § andra stycket 1 – 5 ska balken tillämpas så att

1. människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan,
2. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas,
3. den biologiska mångfalden bevaras,
4. mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas, och
5. återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

Till precisering och ledning för hur behovet av skydd och bevarande ska tillgodoses har riksdagen fastställt 16 miljökvalitetsmål.

Miljökvalitetsmålen ska tjäna som vägledning i enskilda prövningar vid avgörandet av vilka miljöstörningar som bör föranleda hänsynstaganden i form av begräns-

ningar, försiktighetsmått och skyddsåtgärder m.m. Avvägningar mellan behovet av skyddsåtgärder m.m. och hänsyn till vad som är tekniskt möjligt och rimligt att uppfylla samt vägningen mellan nyttan av skyddsåtgärderna och kostnaderna för dem ska i varje enskilt fall göras enligt hänsynsreglerna i balkens andra kapitel.

Tillståndsprövningen i det här målet berör framför allt följande miljökvalitetsmål:

4. Giftfri miljö

8. Levande sjöar och vattendrag

15. God bebyggd miljö

Inför den avvägning som ska ske enligt 2 kap.7 § miljöbalken finner mark- och miljödomstolen anledning att särskilt behandla frågor om

- oavsiktliga utsläpp till vatten vid hantering m.m. av råvaror och kemikalier,
- buller och lukt från bolagets verksamhet,
- val av respektive kunskaper om kemikalier i tillverkningen,
- åtgärder vid nedläggning av hela eller delar av verksamheten.

Därutöver behöver frågor om begränsningsvärdesvillkors utformning och kontroll behandlas närmare i domskälen.

Alla dessa frågor berör på olika sätt de miljömål som har nämnts i det föregående. De delar av verksamheten, inklusive försiktighetsmått, som inte behandlas i dessa domskäl får betraktas som okontroversiella i målet, dvs. omfattas inte av skilda uppfattningar mellan dem som yttrat sig i målet och föranleder inte heller särskilda överväganden av mark- och miljödomstolen.

Tillåtlighet

Inledningsvis konstaterar mark- och miljödomstolen att den till ansökan fogade miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven enligt 6 kap. miljöbalken och därför ska godkännas.

Ansökan avser en befintlig och genom mindre om- och utbyggnader utökad verksamhet. Lokaliseringen av den ansökta verksamheten är i överensstämmelse

med gällande detaljplan och strider inte heller mot vad som angivits i översiktsplan. Verksamheten är emellertid belägen uppströms, relativt nära Göteborgs råvattentäkt i Göta älv, vilket motiverar ett ifrågasättande av lokaliseringen. Genom de försiktighetsmått som bolaget åläggs genom denna dom och genom att stabilitetsförhållandena i området fortlöpande följs och vid behov kommer att åtgärdas finner domstolen att inte heller detta utgör hinder för den sökta lokaliseringen.

Närboende har uppmärksammat att verksamheten med sin lokalisering medför störningar i form av främst buller men även lukt. Mark- och miljödomstolen finner att dessa störningar inte är av en sådan omfattning att verksamhetens lokalisering bör ifrågasättas. Störningarna kan hållas på en godtagbar nivå med de åtgärder som genomförs till följd av villkor i denna dom.

Mark- och miljödomstolen finner mot ovanstående att den ansökta verksamheten är tillåtlig och att ansökt verkställighetstillstånd kan medges.

Villkorens utformning

Den praxis som under senare år utvecklats i fråga om villkor med begränsningsvärden innebär att villkor inte får utformas så att överskridanden under vissa, i villkoret opreciserade, förutsättningar kan godtas. Detta kunde tidigare ske genom att ett överskridande av i villkoret angivet värde skulle medföra att verksamhetsutövaren blir skyldig att vidta åtgärder för att förhindra att överskridandet fortsätter eller upprepas. Villkorskonstruktionen uppfattades som alltför rättsosäker och skulle därför undvikas, bl.a. eftersom det i villkoren sällan angavs hur snart brister skulle avhjälpas och vad som skulle gälla vid upprepade överträdelser.

Det bolaget nu föreslår - att ett överskridande ska föranleda att tillsynsmyndigheten informeras och att en utredning om åtgärder ska inledas - utgör just en sådan osäker konstruktion som skulle undvikas genom den nya praxisen. Mark- och miljödomstolen finner att förutsättningarna för att begränsa aktuella störningar är så goda att de begränsningsvärden bolaget föreslagit för buller samt utsläpp av

processavlopps- och dagvatten utan justeringar kan användas i villkor i enlighet med den nya praxisen.

Val av kemiska ämnen

Bolaget har föreslagit ett villkor om informationsplikt i samband med att nya kemiska ämnen tas in i produktionen. Syftet med informationen är att ge tillsynsmyndigheten möjlighet att bedöma huruvida bolaget i tillräcklig utsträckning följer vad som bestämts genom 2 kap. 4 § miljöbalken om val av kemiska produkter. För att underlätta tillsynsmyndighetens bedömning av bolagets val och därmed ge ett underlag för eventuellt tillsynsbeslut ska informationen som lämnas också omfatta de överväganden som föregått bolagets val av kemikalie.

Skydd mot spill och oavsiktliga utsläpp

Vad bolaget beskrivit i fråga om förebyggande åtgärder och försiktighetsmått mot risk för överfyllning och spill i samband med lossning av basolja från fartyg m.m. utgör tillräckligt skydd mot oavsiktliga utsläpp. Aktuella rutiner för åtgärder och försiktighetsmått ska finnas och hållas tillgängliga på relevanta arbetsställen inom anläggningen.

Buller och lukt

Flera närboende har oroats över att verksamheten, då den byggs ut, kommer att leda till ökade olägenheter, främst avseende buller men också lukt. Oron föranleds av det korta avståndet mellan bostäder och verksamhet. Vad som framkommit i målet tyder inte på att verksamheten är särskilt bullrande och bolaget har visat att Naturvårdsverkets riktlinjer för nyetablerad industri kan uppnås. Bullersituationen vid aktuella bostäder domineras emellertid helt av buller från väg- och järnvägstrafik mellan bolagets anläggningar och bostäderna. För dessa bullerkällor gäller andra och betydligt högre riktlinjer för vad som anses bara godtagbar ljudmiljö. Bullerbidraget från bolagets verksamhet är i detta sammanhang mycket begränsat. Av det bolaget har redovisat framstår som klart att man med styrning av verksamheten kan begränsa bullret från verksamheten så att marginaler mot ett begränsningsvärde kan skapas. Bullervillkoret kan därför utformas så som framgår av domslutet.

Luktstörningar kan, enligt vad bolaget redovisat, uppstå till följd av diffusa utsläpp via ventilation och öppna fönster/portar m.m. Om luktproblem uppstår kan åtgärder vidtas genom att se över ventilation, hålla kokkärl, dörrar och fönster stängda. Tillsynsmyndigheten bör ges möjlighet att vid störning föreskriva att störningsorsaker utreds och att åtgärder vidtas så att störningen upphör.

Kontroll

Mark- och miljödomstolen har inte i detalj tagit ställning till den kontroll av verksamhet och utsläpp som kan komma att behövas vid verksamheten. De villkor i domslutet som innehåller begränsningsvärden utgår från att värdena verifierats med ett visst minsta antal provtagningar, såsom beskrivits av bolaget, men för att säkerställa efterlevnad kan en utökad provtagningsfrekvens, åtminstone tidvis, vara motiverad. Villkor för kontroll, i enlighet med 22 kap. 25 § 3 p. miljöbalken, är frågor av sådan karaktär som tillsynsmyndigheten är bäst lämpad att besluta om. Tillsynsmyndigheten bör därför ges rätten att fastställa villkor om besiktning och kontroll, såsom utsläppskontroll med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod. Kontrollens syfte ska vara att följa parametrar av betydelse för efterlevnaden av detta tillstånd samt att följa upp de effekter och konsekvenser av verksamheten som beskrivits i miljökonsekvensbeskrivningen. Som underlag härför bör bolaget åläggas att inge förslag till kontrollprogram.

Övriga frågor

Vid en eventuell nedläggning av hela eller delar av verksamheten eller i samband med att mark som varit bebyggd tillgängliggörs för efterbehandlingsåtgärder (t.ex. provtagning eller sanering) ska bolaget genom villkor i denna dom åläggas att informera tillsynsmyndigheten som har att bedöma behovet av och vid behov förelägga om åtgärder.

Vad som i övrigt ska gälla för tillståndet framstår som okontroversiellt och framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 425)

Överklagande senast den 13 juni 2013.

Susanne Mörkås

Joen Morales

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Susanne Mörkås, ordförande, och tekniska rådet Joen Morales samt de särskilda ledamöterna Stefan Andersson och Rune Niklasson.